

Motion till riksdagen 2008/09:Ub581

av **Lars Wegedal m.fl. (s)**

Fler studerande vid högskolor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om behovet av fler studerande vid högskolan.

Motivering

Den kraftiga utbyggnaden av högskolan från 1990-talet och framåt var en av Sveriges stora frihetsreformer. Övergången från högskolan som institution för en liten ekonomisk elit till en möjlighet för en stor del av befolkningen innebär ett paradigmskifte inom högre utbildning. Under en tioårsperiod byggdes högskolan ut med cirka 100 000 platser. Den dåvarande regeringen formulerade också ett mål om att 50 procent av en årskull skulle gå på högskola någon gång när de var som äldst 25 år. Det var ett mycket ambitiöst mål, och det är nu dags att gå vidare mot dess förverkligande. Den moderatledda regeringen avbröt satsningarna omedelbart efter sitt tillträde. Regeringen har valt konsekvent att finansiera alla förändringar och uppdrag till högskolan inom sektorns ram. Man har med andra ord i praktiken finansierat sina åtgärder med att minska antalet platser, istället för att satsa mer på högskolan. Vi vill anföra följande skäl till varför utbyggnaden av högskolan bör återupptas.

Arbetskraftsbrist

Idag råder arbetskraftsbrist inom flera yrken som kräver högskolekompetens. Svenskt Näringsliv har uppgivit att deras medlemmar bara under andra halvåret 2007 haft 90 000 misslyckade rekryteringsförsök. Det saknas alltså välutbildad arbetskraft för att utföra den produktion svenska företag har efterfrågan för och egentligen borde ha kapacitet för att åstadkomma. Detta slår mot svensk tillväxt och försvårar tydligt våra möjligheter att möta den vikande

Fel! Okänt namn på

ekonomiska konjunkturen. Ett mindre men mycket tydligt område på arbetsmarknaden är forskning och utveckling. Återväxten inom dessa sektorer är helt beroende av en väl utbyggd högskola.

Social snedrekrytering

Ett grundläggande mål för högre utbildning är att studentpopulationen i största möjliga mån ska återspegla befolkningens sammansättning. Den sociala snedrekryteringen innebär i klartext att det är individens bakgrund och studietraditionen i hemmet som avgör chanserna att studera vidare, inte individens egna ambition och lämplighet. Ska vi ha ett urval till högre utbildning som innebär att de mest lämpade också kommer in på högskolan, måste alla ha samma chans oavsett bakgrund. Därför är målet om att bryta den sociala snedrekryteringen både en frihetsfråga för individen och en fråga om kompetensförsörjning. Två av de absolut bästa åtgärderna för att bryta snedrekryteringen är att dels ha en väl utbyggd högskola (kvantitet) och att ha lärosäten i studentens närhet (lokalisering). Att ha en bredd inom studentgruppen medför också att olika samhällsgruppers erfarenheter tas tillvara, att den undervisning och forskning som bedrivs står på en mer samhällsrelevant grund och att resultaten bättre kan föras ut till det omgivande samhället.

Global konkurrenskraft

Idag är det ungefär ett dussin OECD-länder som utbildar en större del av sin befolkning på högskolenivå än vad Sverige gör. Förutsatt att man – som vi – är övertygad om att Sverige ska hävda sig i den globala konkurrensen genom utveckling och högkvalitativa produkter och tjänster, inte genom att återskapa marknader för låglönejobb, innebär det att Sverige har en konkurrensnackdel mot dessa länder. Frågan om vi ska satsa på fler högskoleplatser eller inte är intimt sammankopplad med vilket vägval man vill att Sverige ska göra som nation.

Demokrati

Vi är fast övertygade om att människors tillgång till kunskap och möjligheter att diskutera kunskap med andra stärker demokratin. Kunskap kan nås på flera andra sätt än genom högskolestudier, men högskolan är ett mycket viktigt forum för att befästa och stärka demokratin. Innehållet i studierna ger människor redskap att kritiskt analysera och förstå samhället och andra människors beteenden, drömmar och strävanden, men också till att förändra samhället. Att all undervisning står på vetenskaplig grund ger goda förutsättningar för att den kritik och förändring högskolestudenterna förbereds för står på empirisk grund med fler perspektiv beaktade. Högskolan utgör också en enorm samlingsplats för människor med olika bakgrund, värderingar och framtidsdröm-

Fel! Okänt namn på

mar, något som kan bryta fördomar och okunskap om andra och stärka demokratin.

Högre utbildning i hela landet

Att ha väl utbyggda högskolor i hela landet har givit och kommer även i framtiden att ge flera tydliga och positiva effekter. Att ha minst en högskola i varje län har gjort att betydligt fler kunnat ta steget till högre utbildning. Det gäller både människor som saknar studievana bakgrund, och de som kanske är eller har varit i arbetslivet och vill fortbilda sig. Etablering och expansion av en högskola har inneburit en väldig utveckling för orten och regionen. Inte minst i omställningen till ett kunskapssamhälle har detta haft en mycket stor betydelse för Sveriges möjlighet att hävda sig i den globala konkurrensen. Med ett modernt näringsliv och en modern offentlig sektor finns en stark efterfrågan på högskoleutbildad personal. Vi kan också se hur de yngre högskolorna och universiteten har en mycket väl utbyggd samverkan med omgivande samhälle och näringsliv, vilket stärkt tillväxt och framtidstro i hela landet.

Stockholm den 3 oktober 2008

Lars Wegedal (s)

Ameer Sachet (s)

Fredrik Olovsson (s)

Karin Åström (s)

Åsa Lindestam (s)

Christer Engelhardt (s)

Jasenko Omanovic (s)

Laila Bjurling (s)